

גיליון

אשריכם ישראל

מאמרים וסיפורים אקטואליים
משיחותיו וכתביו של מגיד המישרים

הרב שמעון גוטסמן שליט"א

גיליון אלול תשפ"ה

בסייעתא דשמיא

תוכן העניינים:

הנאהבים והנעימים..... עמ' ג'

ברחוק מזרח ממערב..... עמ' ח'

שו"ת עם בני הישיבות..... עמ' ט"ז

קו השיחות והחיזוקים: 077-260-9134

לתרומות, לתגובות, להזמנת הרצאות ולרכישת הספרים
ניתן להתקשר: 08-9743208 \ 0527608955

ניתן להאזין לשיחות והשיעורים
במערכות "קול הלשון" 0361711111

להזמנת דרשות ושיעורים ממוה"ר שמעון גוטסמן שליט"א
בטלפון 052-760-8955

ע"מ לקבל את הגיליון בדוא"ל נא לפנות: 089743208A@gmail.com

ניתן להוריד גיליונות מהשנים האחרונות ב"דרשו"

הנאהבים והנעימים

שלושה שלבים

אחיי ורעיי היקרים, בשנה שעברה פגשתי את אחד התלמידים בערב ראש השנה, לאחר שבמשך כל השבוע האחרון של השנה הוא לא חש בטוב והיה מרותק למיטתו, התלמיד התבטא בפני בצער באומרו: "השנה לא זכיתי להתכונן כראוי לראש השנה, נאלצתי כל הזמן לשכב במיטה מתוך ייסורים". אמרתי לו: דע לך יקירי, שאתה בוודאי זכית להגיע מוכן לראש השנה, הקב"ה מירק ותיקן אותך, וכל התפקיד שלך הוא להיכנע ולהתבטל לרצונו יתברך, לרצות במה שרוצה יוצרך, ובכניעה הזאת אתה תזכה להמליך את השם בהמלכה גדולה מאוד!

הגישה הזאת צריכה ללוות אותנו גם בשעה שנתקלים בכל מיני הפרעות תקלות ואכזבות סביב הימים הנוראים, וכגון: ביקשת שישמרו לך מקום מסוים בבית הכנסת ומשום מה נתנו לך מקום חלופי לא נוח, החזן התעכב יותר מהמתוכנן או דווקא רץ יותר מידי מהר, האוכל בראש השנה לא יצא מוצלח, הנורה במקרה נשארה דלוקה בשבת / שכחו לקנות ולהכין דברים שביקשת... מה שנדרש ממך כעת זה להתבטל לרצון השם, וכך לזכות להמליך את השי"ת.

בקונטרס "מאמרי חיזוק" מביא בהרחבה את שלושת חלקי עבודת "המלכת השם" באופן מעשי:

א. להתחזק באמונה שכל מה שנעשה איתי הכל בכל מכל, מה שאמרו לי, נתנו לי, לקחו ממני, מנעו ממני, הכל נעשה אך ורק מהשי"ת, ואף אחד לא יכול לעשות לי איזה דבר ללא שכך גזר השי"ת. האמונה בזה היא עצמה המלכת השם.

ב. להוסיף ולהתחזק באמונה שכל מה שנעשה איתי הוא אך ורק לטובתי, כי הרי הכל נעשה רק מהשם יתברך, והוא הרי אוהב אותי מאוד מאוד. האמונה בזה היא עצמה המלכת השם.

ג. להפנים ולהשריש לעצמי שיש לי תפקיד אחד בעולם: לעשות את רצון השם, ובכל רגע ורגע הדבר היחיד שצריך להטריד אותי הוא "מה כעת השם יתברך רוצה ממני". הפנמת הדבר הזה הוא עצמו בכלל המלכת השם.

הלחץ להיכנס למנהל

כולם שואלים: איך אמורים לחוש בראש השנה, פחד ומורא מהדין הגדול, או שמא דווקא שמחה על הזכות לעבוד לפני השי"ת כבני מדון? והאם אפשר לשלב את שני ההרגשות הללו יחד? בעבר השכתי לאחד השואלים, משל למה הדבר דומה, לאחד שהשתוקק לפגוש את אחד מגדולי הדור, אלא שבאותו הזמן כמעט לא הייתה אפשרות להיכנס אליו, והנה ביום מן הימים הוא הוזמן ל"דין תורה" אצל אותו גדול, הנה מצד אחד הוא חושש מהמעמד ואף מפחד מהפסק

הבלתי צפוי, אך מצד שני הוא שמח ומאושר מאוד על הזכות לפגוש את אותו גדול. כך אנו בו זמנית גם מפחדים מן הדין של ראש השנה אך גם שמחים על הזכות לשהות במחיצת אבינו מלכנו ולהיראות לפניו באופן אישי.

אך לאחרונה ראיתי תשובה אחרת שמאוד התחברתי אליה (הובא בגיליון "יחידתי"), וגם היא תוכן על פי משל, משל למה הדבר דומה, לאב למשפחה ברוכת ילדים שמצא את עצמו בערב החג עם מחסור כלכלי חמור, ולפתע נודע לו שכעת מתקיימת חלוקה גדולה לנזקקים, הוא רץ לשם והתחנן על נפשו שיזאלו לעזור לו בנדיבות, אך הסדרנים הודיעו לו שאינו עונה על כל הקריטריונים של העמותה ואינו זכאי לקבלת תמיכה. הלה לא הסכים לוותר וביקש להיפגש עם מנהל העמותה, אך נתקל בסירוב מוחלט מצד הסדרנים, הלה המשיך להתחנן ולהפציר שיכניסו אותו אל המנהל אך ללא הועיל, כשבמשך כל הזמן הזה הוא חש בפחד ודאגה גדולה שמא חלילה לא ישיג את מבוקשו, ולפתע שם לב שדלת חדרו של המנהל נפתחה, הוא קפץ ממקומו והצליח להיכנס אל המנהל כשהוא שמח וטוב לב על הצלחתו, כשניגש למנהל פרץ בבכי גדול והתחנן לבקשת תמיכה, המנהל התרגש ונתן לו תמיכה גדולה בהרבה ממה שקיבלו אחרים. כך אנו מפחדים מיום הדין שמא לא נספיק לעורר את רחמי אבינו מלכנו, אך ברגע שבזכות הפחד הזה התחזקנו התחדשנו ובוודאי הצלחנו לעורר רחמי שמים, שוב אנו מלאים בשמחה גדולה, כי אם שכנו והתקרבו לאבינו מלכנו בוודאי נזכה בדין.

ראיתי וורט נפלא, על הפסוק (שופטים כג) "שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה על אויביכם אל ירך לבבכם אל תיראן ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם" וברש"י כתב: "אפילו אין בכם זכות אלא קריאת שמע בלבד, כדאי אתם שיושיע אתכם", ובהמשך נאמר (כח) "ויספו השוטרים לדבר אל העם ואמרו מי האיש הידא ורך הלבב ילך וישוב לביתו", ולכאורה איך שייך שאדם יהיה ידא בשעה שמספיקה זכות מצות קריאת שמע בכדי להינצל?? אלא ראיתי מבארים שבאמת די במצוה אחת כדי להינצל, אך בתנאי שנאמין בזה שמצוה אחת בכוחה להצילו... ומי שאינו מאמין בכוח התורה והמצוות הם אכן לא מגנים עליו. לכן חשוב כל כך שנאמין בכל דבר קטן שאנחנו עושים שזה בוודאי משמח מאוד את השי"ת, ומתוך שנאמין בזה נקבל כוחות להתעלות ולהתחזק ביתר שאת וביתר עוז, ואף נזכה שהתורה תגם בעדנו להינצל ולהיוושע בכל מילי דמיטב.

רבות מחשבות בלב איש

יש הרבה שאוהבים ללמוד ספרי מוסר עם משפטים חריפים ומזעזעים מפחד ומורא ימי הדין, אך השאלה היא להיכן הדיבורים האלו מביאים אותנו, האם בזכותם אנחנו באמת מתקרבים לקב"ה ובסוף אף אוהבים אותו יתברך ביתר שאת?? החכם עיניו בראשו ללמוד בכל זמן וזמן את מה שאכן משפיע עליו קרבת השם.

ראיתי בזה וורט נפלא ומתוק מדבש (בגיליון "משיבת נפש"), על מה שאומר דוד המלך ע"ה "רבות מחשבות בלב איש ועצת השם היא

תקום", שהנה יש הרבה מחשבות בלבו של היהודי, הרבה חלומות ושאיפות, תחושות מצפון ותסכול, עד שהיהודי מתבלבל ושואל את עצמו איזו מחשבה היא באה מהיצר הטוב לעורר ולחזק, ואיזו מחשבה באה דווקא מהיצר הרע לייאש ולהפיל, ואיך אדע באמת איזו מחשבה היא אכן "עצת השם"? התשובה לכך: "עצת השם היא תקום" = עצה שמביאה אותך להתרום ולקום היא עצת השם, ואילו עצה שמביאה אותך לנפילה וייאוש היא עצת היצר!

אם תעזבני יום

שמעתי פעם המחשה נפלאה, מה הפירוש "אם תעזבני יום יומיים אעזבך", תארו לעצמכם שאני נמצא סמוך לקב"ה, הנה אם חלילה אתרחק ממנו יתברך במרחק מטר שוב כנגד זה גם השם יתברך יתרחק ממני במרחק מטר, וכעת כשארצה לשוב אליו אצטרך ללכת שני מטר, על אותו הדרך אם אדם מתרחק מעט מהקב"ה שוב כשירצה לחזור יגלה שהתרחק הרבה יותר ויצטרך להתאמץ הרבה כדי לשוב בחזרה. לאחרונה התחדד לי עומק מיוחד בזה, שמי שמתרחק מטר מהשם יתברך אמנם בכדי לשוב אליו יתברך עליו לצעוד כעת שני מטר אך בפועל לאחר שיעשה את הצעד הגדול הזה יגלה שהוא נמצא הרבה יותר קרוב לקב"ה ממה שהיה קרוב אליו לפני הריחוק, כי הרי כעת הוא צעד דרך כפולה ונכנס הרבה יותר עמוק לתוך התחום של הקב"ה כביכול.

לצד זאת כדאי לחזור על מסר החביב עלי. ישנה טעות שאולי איזו גננת אחת הכניסה לנו

לראש, לפעמים נדמה לנו, הנה קמתי היום, הנחתי תפילין, הוספתי בזה לבינה לבניין בית המקדש, ובראתי לעצמי גם מלאך, אבל אחרי זה נכשלתי בלשון הרע, אז העבירה הזאת "מחקה" לי את המצוה, וכעת אני נמצא במצב של "אפס מול אפס", כלי חובות וכלי זכויות... ככה נדמה לנו, אבל באמת זו ממש טעות חמורה! אתם יודעים למה? כי אי אפשר לתאר כמה חשובה מצוה אחת שאנחנו עושים, כמה הקדוש ברוך הוא מתענג מכל מצוה שלנו, ואף העבירה הכי גדולה שבעולם לא יכולה למחוק מצוה! ובפרט מצוה שנעשית בדור שלנו, כמה בורא עולם מתענג מכל מעשה טוב שאנחנו עושים, אי אפשר לתאר איזה רעש נעשה בשמים מכל התאפקות קטנה שלנו, מכל מאמץ קטן שלנו. נכון, הקדוש ברוך הוא לא מוותר, ומי שלא זוכה לעשות תשובה על העוונות שעשה, הוא יצטרך לעבור תיקון, אבל אחרי שהוא יעבור את התיקון שלו הוא יתענג לעולמי עד ולנצח נצחים בזכות המצוות שקיים.

נמחיש את הדברים כך: הנחת תפילין? הוספת לבינה לבניין בית המקדש האישי שאותו אתה בונה בלב שלך, וכן בבית המקדש הכללי, אחרי זה דברת לשון הרע – לא הורדת על ידי זה את הלבנה שכבר העמדת, אבל הרחקת את עצמך מהמקום שבו נבנה בית המקדש... כל מצוה מוסיפה לבינה לבניין הבית, ולעומתה כל עבירה מרחיקה אותנו ממקום המקדש, אולם גם מי שעשה הרבה עבירות ומחמתם הוא נמצא כעת רחוק מאד ממקום המקדש, גם הוא כאשר הוא עושה מצוות הוא מוסיף לבנים לבית המקדש. ומתי הוא יזכה

להיכנס לבית המקדש שלו? יש לו שתי אפשרויות, אפשרות אחת, לעשות תשובה, ובפרט אם יזכה לתשובה מאהבה שאז הזדונויות יהפכו לו בעצמם לזכויות, ויגדל לו הבניין מאוד... והאפשרות השנייה היא שהוא יעבור תיקון משמים, ולאחריו הוא כבר יעמוד בתוך בית המקדש.

המפקד המחופש

בימים אלו רבים מתחזקים ומדקדקים הרבה יותר בקיום המצוות, ובכל שנה מחדש מתעוררת השאלה: האם אין זו הצגה בעלמא, להתחזק בתקופה הזאת ואחר כך לחזור להרגלים שלנו? הארכתי בזה בשנים קודמות בכמה וכמה תשובות, בשנה שעברה קראתי סיפור נפלא מהגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל שהביא אחד הרבנים, כשלאור הסיפור הוא הסביר את פשר התנהגותנו (מוכא בספר "אלה הם מועדי"). הרב גלינסקי היה כלוא במחנה עבודה בסיביר, בכל יום היו מקימים את כל השכויים והאסירים בשעה מוקדמת לעבודה קשה ומפרכת, כשכל ההתייחסות אליהם הייתה מבזה ומשפילה מאוד, הרב גלינסקי שם לב שגוי אחד שהיה משכניו לצריף נהג לקום בכל לילה בשעה מאוחרת, הוא לובש מדי צבא עם סמלים חשובים ומכובדים ונעמד בקצה הצריף כאילו היה הוא כעת גנרל רם מעלה ומחלק פקודות לכל הצדדים... יום אחד שאל הרב גלינסקי את הגוי לפשר מנהגו המשונה, השיב לו הגוי: דע לך שאיני הייתי גנרל גדול אשר אלפי חיילים היו נתונים למרותי, יש לי סמלי ניצחון רבים, ומלא כבוד ותהילה היו מנת חלקי, כעת אני בשבי

והרוסים רוצים לשבור את רוחי ולהשפיל אותי מתוך שאיפה שאכנע ואשתכנע שאני לא שווה כלום, אבל אני לא מתכוון לשכוח את עברי ובטוח שעוד אשוב להיות גנרל גדול, ובכדי שלא אשכח מנין באתי אני מקפיד בכל לילה לעטות את המדים וסמלי היוקרה שלי.

כך אנחנו בתקופה זו מתחזקים ומדקדקים בהלכה יותר מכל השנה, זה אמנם לכאורה דומה לתחפושות של פורים, אבל באמת כבר אמרו חז"ל "פורים כיפורים"... והתחפושות של חודש אלול והימים הנוראים הם דווקא דומים לתחפושת של הגנרל השבוי, האם המדים של הגנרל הם רק "תחפושת"? בוודאי שלא! כי הם מראים על מהותו האמתית, וכך בימים אלו אנחנו מגלים את רצוננו האמתי, אותו רצון ששבוי במשך השנה בידי היצר, וכעת יוצא ממאסר ושבי ומתגלה במלא עוצמתו. [ובאמת גם בפורים בדרך כלל כל אחד מתחפש למה שהוא מתחבר ולהיכן שהוא שואף, כך שהתחפושת בהחלט מגלה על הרצון הפנימי].

חיזוק מיוחד

ראיתי בשם הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א כמה דברים מחזקים במיוחד, רבותינו ז"ל באבות דרבי נתן אמרו "אל תרחק עצמך ממידה שאין לה קיצבה", ופירושו שלא יתדרשל מלהתחיל לעבוד על דבר שאין לו סוף וקיצבה כי עליו לעשות מה שמוטל עליו כפי כוחו, במתינות, ממדרגה למדרגה כפי מה שידו מגעת וכך יעלה מעלה מעלה. כי הקב"ה אוהב התגברות של כל יהודי והוא

רואה את החלק הנוכחי וגאה בו ולא משנה אם יחטא אותו האדם שוב בעוד זמן.

ואמר הרה"ק רבי שמחה בונים זצ"ל: "בית דין של מעלה לא ישאלו את האדם למה נכשל בחטא, כי על דבר זה יטען טענות ויכול להיות שיתקבלו טענותיו, ישאלו אותו למה לא שב בתשובה, ועל כך לא ימצא שום תשובה..."

אחד הגדולים סיפר שכשירד לטבול במקווה טהרה ראה מודעה המכרזת ואומרת "כשאתה יורד מדרגה היזהר מהחלקה", ולמד ממודעה זאת, כי אומרים לאדם "כשאתה יורד מדרגה" – כלומר כשנפלת ונכשלת באיזה חטא ופגם, "היזהר מהחלקה" שלא תוסיף ליפול מכל המדרגות... וזהו חיזוק עצום, שירידה היא דבר שקורה ו"שבע יפול צדיק וקם", אבל צריך להיזהר לא לאבד שליטה, לא ליפול לייאוש, כי מי שמתייאש מאבד שליטה מחליק ומתגלגל מכל המדרגות... זהו דרכו של היצר להשפיל את רוחו של אדם שירגיש שאינו שווה מאומה, ועל ידי שהוא מזכיר לפניו את עברו הרי הוא מפיל את רוחו בהווה. ועל זה כבר אמרו צדיקים שאפילו אלף שנים של עבר אין להם זכות להחריב אפילו רגע אחד של הווה.

וכבר אמרו שלכן אין "ויהי" אלא לשון צער, ו"ויהי" לשון שמחה, כי "ויהי" – המחשבות על מה שהיה ועל העבר זהו צער גדול, אבל לחשוב רק אודות העתיד "ויהי" – זהו שמחה גדולה...

מסיים הרב בידרמן במשל לאחד שנסע מעיר לעיר, ולפתע נסדק אחד הגלגלים של הרכב,

עד שאי אפשר לו להמשיך בדרכו בשום אופן, וכי תהיה זו חכמה לעצור כעת את הכל ולפתוח "ועדת חקירה" באמצע הכביש: מה גרם לסדק בצמיג? ומי אשם? וכדומה, הלא בוודאי זו שטות גדולה, כעת מה שצריך לעשות זה להחליף את הצמיג ולהגיע הביתה בשלום, בסוף היום כשיסיים את עיסוקיו יעצור להתבונן מה הביא לתקלה ואיך דואגים שלהבא לא יהיו תקלות שכאלה. כך הוא הדבר גם בעבודת השם, נפלת? קורה, עכשיו התפקיד שלך לקום ולהמשיך הלאה, אל תפתח לעצור את הכל ולשקוע במחשבות של חשבון נפש, באופן שיכול להביא לתסכול וייאוש. בסוף היום תעצור את כל המרוץ ותערוך חשבון נפש מה גרם לנפילה ואיך ניתן לעשות השתדלות שזה לא יחזור על עצמו.

המשל הזה הוא אחד המשלים החזקים שראיתי אי פעם, כי יש בו מסר עוצמתי במיוחד. כשאתה עוצר את הכל באמצע היום ומתחיל לבדוק למה זה קרה וכו' – אתה עסוק בעבר, וזה ממש לא טוב להיות שקוע בעבר שהוא כבר אין. לעומת זאת כשאתה מתרומם ומיד ממשיך את העשייה, אזי גם כשבסוף אתה עושה חשבון נפש ומברר מה הביא את הנפילה, אין זו "עבודה בהיסטוריה" – מי אשם בנפילה וכו', אלא ראייה לכיוון העתיד – "איך בעתיד אני לא ייפול שוב פעם".

יהי רצון שנזכה להתחזק בכל העניינים, ולהתקרב לאבינו שבשמים בבחינת "דרשו השם בהמצאו", לגלות שהימים הבאים עלינו הם אכן ימים נוראים אך נאהבים ונעימים, תחל שנה וברכותיה, שנה טובה ומתוקה.

כרחוק מזרח ממערב

מי גילה רז זה

מוישה היה בחור צעיר שעלה לישיבה גדולה חשובה מאוד, אחת ה"תכניות שלו היה כשיהיה בישיבה גדולה שהוא יתחיל "לנסוע בטרמפים". בהזדמנות הראשונה החליט לקפוץ לרבי שמעון. הוא ניגש לצומת כבקי ורגיל, אלא שבטעות הוא פנה בצומת לכיוון דרום, והתחיל לעצור טרמפים... גם אם יתאמץ מעל ומעבר בנסיעתו אין סיכוי שהוא יגיע ליעד, אלא אם כן הוא יסתובב ויפנה צפונה לכיוון הנכון. כך הוא הדבר גם בעבודת השם, אחיי ורעיי אהוביי היקרים! יהודי יכול לעבור את כל שנותיו בעולם הזה בעמל רוחני גדול ובמסירות נפש, אך לצערנו הוא ממש לא יתקרב ליעד!

דוד המלך אומר בתהילים "כרחוק מזרח ממערב הרחיק ממנו את פשעינו". כמה המרחק ממזרח למערב, אתה יכול למדוד? אם עכשיו אתה נמצא במערב, כמה זמן ייקח לך להגיע למזרח? שניה אחת בדיוק! רק תסתובב ופניך יהיו למזרח!!!

חייבים להגדיר את המטרה האמתית ולכוון את ההגה אל המסלול הנכון. הרי היעד שלנו הוא להתחבר אל הקב"ה בקשר של קיימא, והקשר הזה יכול להיות חזק רק כאשר יהודי שואף ועושה הכל בכדי להתבטל לרצונו יתברך. וכל זמן שלא מגדירים את היעד הזה כיעד מרכזי, הרי אפילו אם נעשה מסירות נפש גדולה לקיום מצוות השם ועמל התורה,

זה לא יביא אותנו לחיבור אמיתי לקב"ה, כי במקום לשים את השי"ת במרכז שמנו את ה"אני" במרכז, ש"אני" יהיה גדול, ש"אני" יהיה צדיק, ש"אני" יהיה תלמיד חכם...

זהו בדיוק ה"רז" – הסוד הגדול שגילו בני ישראל בזמן קבלת התורה, בשעה שאמרו "נעשה ונשמע". שזו אמירה של ביטול מוחלט לקב"ה בלי להבין וכלי לדעת, פשוט ביטול מושלם, כי אין לי שאיפות לגדל את עצמי למען עצמי אלא רק לעשות רצונו כרצונו. ועל זה אמר הקב"ה "מי גילה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשים בו" (שבת פח.), כי זהו סודם של המלאכים – למלאך אין רצונות משלו, הוא כל כולו בטל ומבוטל לקב"ה.

נדמה אולי שמי שמתבטל לגמרי נהפך להיות "אפס", וכביכול הוא מחסיר מעצמו. אך באמת זה בדיוק להיפך, הביטול לקב"ה עושה את האדם למלאך! כי כל עוד יש לאדם רצונות משלו הרי הוא כ"רשות" בפני עצמה, ויש מחיצה בינו לקב"ה. אך ברגע שהוא מתבטל לקב"ה ומקבל עליו להיות עבד נאמן שעושה רצון אדונו בלי קשר לרמת ההבנה של דרישותיו, פשוט "נעשה ונשמע", או אז הוא נהיה חלק אלוקה ממעל.

לפני כמה שנים התווכחו איתי מספר נערים במדרשה, הם טענו שאכילת בשר מהווה עידוד ל"רצח" בעלי חיים... הסברתי להם שכאשר פרה אוכלת עשב היא לא "רוצחת" אותו, אלא להיפך, מצילה אותו מאכזר,

במקום שיירקב ויאבד בלי שום תכלית הוא מקבל שדרוג, ובמקום להיות עשב פשוט הוא נהפך להיות חלק מהפרה. באותה המידה כאשר אדם אוכל בשר בהמה הוא מזכה אותה להשתדרג ולהתעלות להיות חלק מהאדם... על אותו הדרך כשאנחנו מתבטלים לרצון השם יתברך אנחנו דווקא משתדרגים למקום גבוה יותר ונהפכים להיות "חלק אלוקה ממעל". כי כמו שבשר בהמה נהפך להיות חלק מהאדם האוכלו בקדושה, כך האדם שמתבטל להשי"ת נהפך ל"חלק אלוקה ממעל".

אין תענוג יותר גדול

ואין תענוג יותר גדול מלהתבטל לקב"ה, שזהו תענוג העולם הבא, ומי שהתרגל בעולם הזה להתבטל לקב"ה רק הוא זה שיזכה גם למעלה לשהות במחיצת השי"ת וליהנות מזיו שכינתו. והדבר מבואר בדברי ה"מסילת ישרים" בתחילת ספרו וזה לשונו: "והנה מה שהורונו החכמים ז"ל הוא, שהאדם לא נברא אלא להתענג על ה' וליהנות מזיו שכינתו", למה נבראת? ללמוד תורה? להיות "גדול הדור"? לא! נבראת רק להתענג על השם! פשוט ליהנות מתחושת חיבור אל השי"ת, ומעיד המס"י "שזהו התענוג האמיתי והעדון הגדול מכל העדונים שיכולים להמצא". אין באף מקום ובאף זמן תענוג יותר גדול מזה.

הבנתי, אבל מה אעשה שכאן בעולם הזה יש הסתרות ואנו אף מכוסים בגוף גשמי ולא זוכים להרגיש תענוג כל כך גדול בקרבת השם? דבר ראשון יתכן שזהו בדיוק בגלל שלא שמנו את השם יתברך בראש מעיינינו

וממילא לא זכינו עדיין לחיבור כל כך גדול לקב"ה, אפילו אם קיימנו את מצוותיו ולא עברנו על חוקיו, עדיין יתכן שחיפשנו את התענוגים במקומות אחרים... אבל מלבד זאת מוסיף המס"י ואומר "ומקום העדון הזה באמת הוא העולם הבא וכו', אך הדרך כדי להגיע אל מחוז חפצנו זה הוא זה העולם, והוא מה שאמרו ז"ל העולם הזה דומה לפרוזדור בפני העולם הבא".

זאת אומרת שהעיקר באמת הוא העולם הבא, ומה יש בעולם הבא? אפשרות להתענג על השם, פשוט להתרפק על בורא עולם וליהנות מזיו שכינתו. ואיך אזכה לקבל תענוג שכזה בעולם הבא? אומר המס"י "והאמצעים המגיעים את האדם לתכלית הזה הם המצוות אשר צונו עליהן הקל ית"ש, ומקום עשיית המצוות הוא רק העולם הזה". כי כשיהודי מקיים מצוות הוא מתבטל לרצון השי"ת, והביטול הזה יוצר חיבור, והחיבור הזה יוצר תענוג עילאי. "מצוות" מלשון צוותא – כי על ידי קיום המצוות מתחברים עם הקב"ה.

בשמים לא חייב להיות "מחלקת גן עדן" ו"מחלקת גיהנום" בשתי מקומות שונים. כי שם למעלה יש הרבה יותר השראת השכינה ושם ניתן להיות יותר במחיצתו יתברך ולחוש את החיבור והתענוג העילאי שבעקבות זה, אך אל מחיצתו יתברך יזכו להיכנס רק אלו שהתבטלו אל רצונו עד שנחשב להם שהיו במחיצתו כבר כאן בעולם הזה. ואין תענוג בעולם שיכול להידמות לשהייה במחיצת השי"ת, ואין צער בעולם שיכול להידמות

מלעמוד כל כך קרוב אל מחיצת השי"ת ועם כל זאת לא לזכות להיכנס למחיצתו...

צדיק הוא הזוכה להתבטל

לא העיקר הוא הכמות אלא "אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים". העיקר הוא לכוון את עצמנו אל עבר היעד הנכון – התקשרות והתבטלות אל השי"ת. וזו הייתה מעלת אהרן הכהן ע"ה המוזכרת בפרשת בהעלותך "ויעש כן אהרן", שאומר רש"י ז"ל "להגיד שבחו של אהרן שלא שינה". לשמור על היעד הנכון בלי להסתנוור ולהתבלבל מה"אורות" ולו אפילו מאוד המנורה... וכפי שנאמר "אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות", הנרות יכלו להאיר אור הרבה יותר עוצמתי אם היו פונים לכיוונים אחרים, אבל השי"ת רוצה את ה"ובלבד שיכוין ליבו לשמים", לכוין את כל הנרות לכיוון השכינה הקדושה.

המרגלים וקרח שהיו צדיקים וחכמים טעו בעניין הזה, הם שכחו שהעיקר הוא "אל מול פני המנורה יאירו" – להתבטל לקב"ה. ומתוך שכחת רז ה"נעשה ונשמע" חשקה נפשם להתעלות לדרגות ותפקידים רוחניים גבוהים יותר, וזאת במקום להתבטל לרצון השי"ת. ובאמת כל "עובד השם" מוצא את עצמו פעמים רבות עם חשק גדול לעלות בהר השם ולעשות מעשים גדולים ונשגבים, אך בפועל הוא נתקל במניעות גדולות, ועליו לדעת שהעיקר הוא לעשות את מה שהשם רוצה ממני באופן אישי, ודווקא את מה שהוא יתברך רוצה כעת שאעשה. ואם כעת הוא יתברך רוצה בעבודה "פשוטה" אז כעת רק

ככה אפשר לעבוד אותו ולעשות לו יתברך נחת.

אף ההתקשרות אל הצדיקים יש בה משום ביטול, כי היות שהצדיק בטל לגמרי לקב"ה [ולכן אף הקב"ה שומע לו ש"צדיק גוזר והקב"ה מקיים"], לכן יש מעלה גדולה להתבטל לצדיק, שבזה זוכים אף להתבטל לקב"ה וזוכים לקשר של קיימא אתו יתברך. ומשל למה הדבר דומה, לאחד שרוצה להשקות את הגינה שלו, אלא שקשה לו להשיג צינור גדול שיביא באופן ישיר מים מהברז שבבית עד הגינה, לכן הוא נאלץ לחבר שתי צינורות יחד, הרי כל שחיבר את הצינורות חזק כמו שצריך שוב יזדמו המים באופן מושלם בדיוק כפי שהיו זורמים אם היה משתמש בצינור אחד ארוך. לכן כל מה שצריך הוא שיהיה באמת חיבור חזק של "ביטול" בינו לצדיק ושוב יהיה מחובר לקב"ה. זו הסיבה שזכה דווקא יהושע בן נון ע"ה למלאות את מקומו של משה רבינו ע"ה, כי אף שהיו תלמידי חכמים הרבה יותר גדולים מיהושע, אבל רק הוא היה "נער לא ימיש מתוך האהל", רק הוא לא עזב לרגע את רבו מתוך ביטול וחיבור אמיתי.

עיקר החיבור בא בשקשה

כל אחד מוצא את עצמו לפעמים ב"תקופה קשה" של חולשה עד שנאלץ לעבוד את השם בצורה אחרת מהרגלו, ונדמה לו שכעת הוא "ירד מדרגה", בזמן שכזה הוא אומר לעצמו "כעת אעשה רק קצת לצאת ידי חובה, ואמתין שהגל הזה יעבור ואחזור לכוחותיי, שאז אזכה להתענג על השם"... אך האמת היא

שלהיפך, דווקא בזמן שקשה לך ואתה מתאמץ ועושה דברים טובים, המסירות הזאת יוצרת לך חיבור גדול יותר עם השי"ת. כי כאמור, "העיקר שיכוין לכו לשמים", ודווקא בתקופה שקשה לך הרי שאת מה שאתה כן מצליח לעשות אתה עושה הרבה יותר "לשם שמים" ויש בזה יותר פוטנציאל ליצור קשר אמיתי עם השי"ת.

וכך מביא ה"ארחות צדיקים" (שער הרצון) בשם רבי אבהו: "לעתיד הכל עתידים להיות תמהין כנגד מי ששמע לאלוקים, ואומרים, מי הוא זה שפל שלא קרא ולא שנה, והרי הוא יושב עם האבות ומשיח עמהם, והאלוקים יאמר להם, מה אתם תמהים, לא זכו אלו אלא מפני ששמעו אלי, שנאמר (משלי טו, לא) אֵזֶן שִׁמְעַת תִּוְכַחַת חַיִּים בִּקְרֵב חֲכָמִים תִּלִּין". אתה רוצה להתענג על השם? תשמע בקולו, תתבטל אליו, זה מה שיביא אותך לחיבור אמיתי עם הקב"ה. מתחשק לך להגיע למקום גבוה יותר בעולם הזה? לא בטוח שזה מה שיביא אותך למקום גבוה יותר בעולם הבא! כי כאמור העיקר הוא הביטול, "אחד המרבה ואחד הממעיט, ובלבד שיכוין לכו לשמים".

ת"ח ועובד עבודה זרה?

רבותי הקרים, מי שלא משיג את עניין הביטול להשי"ת יכול כאמור לעשות מסירות ועמל גדול, אבל הכל במטרה לגדל את עצמו, ש"אני" יהיה גדול, ו"אני" יהיה תלמיד חכם... ודרך כזאת לפעמים יכולה אף להיות בבחינת "עבודה זרה" רח"ל כפי שארחיב בשורות הבאות.

בספר "ערבי נחל" בתחילת פרשת נח מביא שבפסוק "נח איש צדיק תמים היה בדורותיו את האלוקים התהלך נח" רמוז שנח היה שמור מהעבירות שנמצאו בבני דורו. "איש צדיק" – השמור בברית, "תמים" – בבחינת "תמים תהיה עם ה' אלוקיך", שהייתה לו אמונה ובטחון וממילא היה רחוק מגזל [וז"ל: "והנה גזל נמשך ממניעת הבטחון, כי על ידי שאינו בוטח בה' עושה פעולות פסולות והסגת גבול וכדומה, וכך דרכו של יצר הרע היום אומר לו עשה כך כו' עד שבא לגזל ממש, מה שאין כן מי שיש לו הבטחון בשלימות לעולם לא יגזול, לכן נגד החמס שהיה ביניהם אמר בתואר היותו תמים באמונה וממילא היה לו בטחון, ומה שנאמר "את האלוקים התהלך נח" – הוא נגד עבודת כוכבים שעבדו בני דורו"].

התבוננתי בדברים והתעוררתי בכמה שאלות:

א. הרי ברור שהקב"ה לא יתגלה לכופר ועוד יבחר בו בדיוק להינצל מהמבול, ומה עוד שכבר העיד הכתוב שנח היה "איש צדיק" השמור בברית ואף "תמים" בבחינת "תמים תהיה עם השם" שיש לו אמונה ובטחון, וברור שלא יעבוד עבודה זרה, אם כן בשביל מה צריך להדגיש שנח היה שמור גם מעבודה זרה?

ב. מדוע דור המבול נחתם גזר דינם על הגזל ולא על היותם עובדים עבודה זרה?

ג. לכאורה אפשר להבין בדיוק להיפך, ש"תמים" היינו שאינו עובד עבודה זרה אלא הולך בתמימות רק עם השם יתברך, ו"את האלוקים התהלך נח" היינו שהיה לו אמונה

ובטחון ולכן לא נכשל בגזל, ומה הכריח את ה"ערבי נחל" לפרש ש"תמים" היינו באמונה ובטחון וממילא אינו גזלן, ו"את האלוקים התהלך" שאינו עובד עבודה זרה?

נראה לענ"ד לומר שיש כאן מסר חזק ביותר, שישנה מציאות שאדם יאמין ויבטח שהכל נעשה אך ורק בשליטת הקב"ה ושהוא יתברך בוודאי יעזור לו אם רק יפנה ויתפלל אליו, ועם זאת הוא יעדיף להיות כביכול "עצמאי" ולנתק את התלותיות שלו בקב"ה. אדם שכזה שבחר להתנתק מהקב"ה מחפש לעצמו איזו פעילות רוחנית שתיתן לו סיפוק ותחליף לשעבוד לקב"ה, יש וימצא את סיפוקו בעבודה לצבא השמים והמזלות, ויש שיהפוך את עצמו לאליל – ש"אני" יצליח, ו"אני" יגדל... אלו ואלו עובדי "עבודה זרה" הם רח"ל, כי עבודה שאינה זרה היא רק תלותיות מוחלטת בקב"ה. [זה אולי גם הפשט במה שנאמר על בני ישראל במצרים שהיו עובדי עבודה זרה, כי לא תמיד "עבודה זרה" מהווה סתירה לאמונה בקב"ה, הם האמינו בקב"ה אבל לא רצו להשתעבד אליו].

וכך ניישב את שלושת השאלות:

א. שייך שיש לאדם אמונה ובטחון בבחינת "תמים תהיה עם השם אלוקיך" אך עדיין הוא יעבוד מעין עבודה זרה בכדי למלאות את סיפוקו, ולכן היה צורך להדגיש שנח גם לא עבד עבודה זרה שכזאת.

ב. דור המבול אף שהיו עובדים עבודה זרה לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל, כי דווקא גזל בא בוודאות מהיפך האמונה ובטחון, שחושב שאם לא יגזול יישאר רעב... מה שאין כן

עבודה זרה לא תמיד מגיעה מתוך כפירה, ובמקרה שכזה יש בגזל חוצפה וכפירה יתרה. ג. הפסוק מוסיף והולך בשבח מדרגותיו של נח ע"ה, וראשית מעיד הפסוק שנח היה איש "תמים" באמונה ובטחון, ורק אז ממשיך הפסוק ואומר שנח אף לא עבד עבודה זרה כלל וכלל אף לא בבחינה של כאלה שמאמינים בקב"ה ורק לא רוצים להיות תלתיים בו, אלא לגמרי הוא היה תלתיים בקב"ה עד ש"את האלוקים התהלך נח".

לאוד זאת נוכל אף להבין במה שנצטוונו בעשרת הדברות גם "אנכי השם אלוקיך" וגם "לא יהיה לך אלהים אחרים", כי יש שאדם מאמין בהשם בשלמות, אך עדיין משתעבד לאלילים אחרים.

רעיון זה מזכיר לי את דברי הגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל שמבאר מדוע נצרכו ישראל לכפיית הר כגיגית אחר שכבר אמרו נעשה ונשמע? כי הם קבלו על עצמם מרצון להיות קשורים לקב"ה בבחינת "קידושיך" שמאז יש התחייבויות של שני הצדדים זה לזה, אך לא רצו לעלות לדרגה יותר גבוהה של "נישואין" להיכנס תחת חופת השי"ת ולחיות כל הזמן עם השי"ת בבחינת "בכל דרכך דעהו", שזאת בחינה של ביטול מוחלט לקב"ה. [ועבודה זו של "נישואין" היא עניין הביטול אל השי"ת בשלמות].

יש לנו את הפוטנציאל

לנו כיהודים יש את הפוטנציאל להיות "עבדי השם", הן כל שיעבוד מצרים היה בכדי להרגיל אותנו לעבדות וכו'. וליהודי יש את

הכוח לשלוט עם השכל על הרגשות, וכך לבטל את רצונו אל רצון השם, ולמה כוונתנו? לא שיש לי רצון אישי ואני מוותר עליו למען רצונו יתברך, אלא שפשוט הרצון האישי שלי הוא לעשות את רצונו יתברך. אספר לכם שני סיפורים שיראו לנו עד כמה יש ליהודי פוטנציאל לבטל את הרצון שלו אל רצון השי"ת.

את הסיפור הראשון קראתי בספר הנפלא "ממעונות אריות" שם מסופר שכאשר פוסק הדור מרן הגר"מ שטרנבוך שליט"א היה ילד הוא זכה שמרן הגאון האדיר רבי אלחנן וסרמן זצ"ל הי"ד התארח בבית אימו האלמנה בלונדון, בשעה שבא מליטא לגייס תרומות לשיבתו. בערב שבת קודש קיבלו במשפחת שטרנבוך הודעה רחופה שממש מקודם הסתלק לעולמו גאון ישראל ותפארתו מרן ה"חפץ חיים" זצ"ל אשר רבי אלחנן היה מגדולי תלמידיו, בני המשפחה החליטו להסתיר את הידיעה המצערת מרבי אלחנן עד לאחר השבת בכדי שרבי אלחנן לא יהיה בצער בשבת, אך בערב שבת הלך הרב שטרנבוך עם מרן רבי אלחנן לבית הכנסת ושם נתלתה מודעה שכעת הגיעה הידיעה המרה על הסתלקותו של החפץ חיים, מספר הרב שטרנבוך שכאשר רבי אלחנן ראה את המודעה הוא החוויר כסיד, אך לאחר רגע התעשת והמשיך ללכת בפנים צוהלות כנאה לכבוד שבת קודש, במהלך השבת רבי אלחנן ישב בראש השולחן שר וזימר והתנהג בשמחה גדולה, כך המשיך במנהגו עד שסיים את ההבדלה במוצאי שבת, אז ברגע אחד הכל השתנה, הוא הרים צווחה נוראה

שהדהדה למרחקים: הרבה! הרבה! הרבה! איננו! ופרץ בבכי קורע לב... רק מי שראה את התנהגותו של רבי אלחנן במוצאי שבת זכה להבין עד כמה הייתה זו עבודה גדולה לבטל את רצונו האישי ולשמוח במהלך כל השבת. [אגב, בגיליון תמוז תשפ"ה הבאנו סיפור על משפחה "פשוטה" שביתם קיבלה באמצע השבת זיהום קשה והרופאים שיערו שבעוד כמה שעות היא כבר לא תהיה בין החיים רח"ל, בני המשפחה התחזקו לשמוח בשבת קודש ולשיר זמירות וכו', והבת זכתה למעין תחיית המתים!].

אל הסיפור השני אני בעצמי הייתי עד, ופרסמתי אותו בספרי "מורי ורבותי". לעולם לא אשכח את התמונה הזאת, שעה שהגעתי עם אבי מורי ואחיי שיחיו אל גאב"ד "חוג חתם סופר" מרן הגאון רבי יצחק שלמה אונגר זצ"ל, זה היה בחול המועד סוכות, הרב קיבל אותנו במאור פנים, ישבנו ושוחחנו בענייני השעה והכל מתוך שמחת חג אמיתית עד שלפתע אמר לנו הרב זצ"ל: האמת היא שלולי היה זה חג הייתם רואים אותי כעת יושב ובוכה, מקודם קיבלתי את הבשורה שאחי נפטר... אבל כך ציווני הבורא אין נוהגים אבלות ביום טוב. ממש מדהים, יהודי יושב מדבר בשמחה, כולו אומר שמחת חג, זמן מועט לאחר שנודע לו שאחיו יקירו עלה בסערה השמימה. שמא תאמר הוא היה אדיש, אחיו כבר היה מבוגר לכן זה לא כאב לו כל כך? אז הנה, היינו אצלו שוב שבוע אחר כך והפעם בניחום אבלים, ומצאנו בבחינת "אדם אחר", היה ניכר על הרב מאוד האבל הכבד, והיה נראה שכל פעם שהוא מספר עוד

סיפור על אחיו נזקק להתאמן שלא להתפרץ בבכי, וזה אותו יהודי ששבוע קודם, כאשר קיבל את הבשורה היה "כולו אומר שמחת חג". זוהי מעלתו של עובד השם אמיתי, שכל חייו חי בתחושה של עבד המתבטל בפני רבו שאין לו אלא רצון אחד "לעשות רצון השם", ומתוך כך הוא מצליח להשליט את השכל על הרגש, ומכוון את מעשיו והרגשותיו רק לפי רצון השם יתברך.

לסובב את ההגה

אסיים במשל נפלא ממדן רבי ישראל מסלנט זצ"ל. שני חברים עמדו בצומת דרכים כשבכוונתם להגיע אל איזה מקום מסוים, המקום הזה היה ממש קרוב אליהם, אם רק היו פונים ימינה היו מגיעים אליו תוך חמש דקות, אך השנים שלא ידעו זאת פנו בטעות שמאלה, האחד פנה שמאלה ומיד נעצר במטרה לנוח לפני שיגיע ליעד, ואילו השני נסע מהר וחיפש כל הדרך את אותו המקום, הוא כבר נסע שעתיים ולא מצא את המקום, אך אז תיקנו אותו עובדי אורח ועדכנו אותו שהיעד נמצא בכיוון ההפוך, הוא סובב את ההגה "חישב מסלול מחדש" והתחיל באמת לנסוע אל היעד. מי נמצא יותר קרוב אל היעד האם הראשון שחנה במרחק של כשש דקות מהיעד, או זה שנמצא במרחק שעתיים? אומר

רבי ישראל שבאמת השני נמצא יותר קרוב ליעד! כי אף שיש לו עוד הרבה דרך עד שיגיע ליעד אבל לפחות הוא כבר עלה על המסלול הנכון, הוא כבר סובב את ההגה אל עבר היעד, הראשון לעומתו אמנם נמצא ממש קרוב ליעד אבל אין סיכוי שככה הוא יוכל להגיע אי פעם ליעד... כי רק מי שמסובב את ההגה אל עבר היעד הנכון הוא זה שנחשב כבר עכשיו קרוב ליעד, אף שיש לו עוד כברת דרך ארוכה ללכת. וכך הוא גם בעבודת השם יתברך, לא בקשו מאתנו להגיע ליעד ביום אחד, אבל בהחלט להיות בבחינת "מודה ועוזב ירוחם" – לסובב את ההגה לכיוון הנכון, ומיד כשיהודי מחשב מסלול מחדש ומסובב את ההגה ליעד הנכון נחשב כבר שהוא קרוב אל השי"ת. כי הוא בבחינת "אל מול פני המנורה", "והעיקר שיכוין לבו לשמים".

זו עבודתנו בכל השנה ובפרט בימי הרחמים והסליחות, להכיר את הטעויות שלנו, להבין שעלינו להסתובב, ולהתחיל את הסיבוב. מתוך הכרה ביעד הנכון של המלכת השם יתברך עלינו ועל כל העולם כולו, עד שכולם ידעו שאין עוד מלבדו, וכולם יהיה אכפת להם רק מרצונו יתברך.

שנה טובה ומתוקה, כתיבה וחתימה טובה!

זכות זיכוי הרבים לטובת נשמת האדמו"ר מגדבורנה

הרה"ק רבי יעקב ישכר בער בן הרה"ק רבי חיים מרדכי זצוקללה"ה זי"ע

נלב"ע ז' אדר תשע"ב

לזכות העורך, לברכה והצלחה שמ"ע וסייעתא דשמיא בכל מעשי ידי

שו"ת עם בני הישיבות

מתוך הקונטרס "שו"ת עם בני הישיבות" עבודת השם בחיי הישיבה

שבס"ד יצא לאור בחודש האחרון

למה אינני משוגע על התורה

שאלה: ה"אור החיים" הקדוש זיע"א אומר (דברים כו,יא): "שאם היו בני אדם מרגישים במתיקות ועריבות טוב התורה, היו משתגעין ומתלהטין אחריה, ולא ייחשב בעיניהם מלוא עולם כסף וזהב למאומה". אז למה באמת אני לא זוכה להגיע לזה?

תשובה: יש הרבה מה להרחיב בזה, כפי שהרחבתי בספר "יגעתי ומצאתי", אך אמנה לך כעת ג' עניינים בקצרה.

א] "כמים הפנים אל הפנים" – התורה נמשלה למים, וזו ממש כמו מראה, אתה מסתכל על התורה בהערצה וכבוד? גם התורה תתנהג אתך בהתאם ותזכה אותך לחוש חיות ומתיקות גדולה. נכון שלא כל אחד יכול ללמוד ממש כל היום, אבל בהחלט כל אחד יכול להחליט להתנתק מהעולם בשעה שלומד, פשוט להרחיק את הטלפון ושאר המפריעים, ולא לדבר באמצע הלימוד. זכור! כשאתה לומד השכינה יושבת ולומדת אתך ביחד! כפי שמעיד ה"תנא רבי אליהו" (א"ד י"ח). לא נעים להפסיק את ה"חברותא" בשביל שטויות והבלים. ובדוק ומנוסה שרק בדרך

הזאת שבה אנחנו מכבדים את התורה ומתייחסים אליה כאל הדבר הכי יקר בעולם ניתן לזכות לחוש מתיקות וערבות טוב התורה.

ב] לכל יהודי יש חלק בתורה הקדושה, וכל אחד מתחבר במיוחד לחלק מסוים מהתורה, נושא מסוים וסגנון לימוד מסוים, בהלכה או באגדה, בדרש או בסוד. ומי שלומד במה שליבו חפץ מקבל מתיקות בתורה, ועל ידי זה זוכה לחיבור לכל התורה הקדושה. ואפילו שרוב הלומדים כפופים למסגרת לימודים או שיעורים, הרי שאפשר להקדיש עוד זמן אפילו קצר שבו ילמד האדם במה שליבו חפץ, ובדוק ומנוסה שבזכות החיבור לחלקו האישי בתורה יזכה לחיבור והרגשת מתיקות בכל חלקי התורה. אמר מרן הגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל על מה שמבקשים בתפילה "שבענו משובך", שהכוונה היא שנחוש שובע סיפוק ושמחה על ידי התורה הקדושה, כמו שאמרו חז"ל "אין טוב אלא תורה". והסביר הגר"ש גלאי שליט"א (גיליון "דברי התעוררות") שאנו מקדימים לבקשת "שבענו משובך" את בקשת "ותן חלקנו בתורתך", כי לכל אחד יש חלק בתורה, ודווקא החלק שלו משביע אותו, ועל ידו הוא נעשה שמח בחלקו. כי כמו שלכל אחד יש אות בספר התורה [ישראל] ראשי תיבות יש ששים ריבוא אותיות לתורה] כך

לכל אחד יש חלק מסיים בתורה הקדושה שהוא חלקו. [ועיין בדברי הרה"ק ה"באר יעקב" מנדבורנה זצ"ל שהאריך בזה בדברים חזקים בספרו "וחי בהם" (ח"א עמ' ל), וכן לדברי מרן הגרי"ג אדלשטיין זצ"ל שהאריך בזה מאות פעמים וביניהם גם בספרו "מאמרי קבלת התורה" (תש"ס)].

ג] אומרים רבותינו שכפי שנשמור על הפה והעיניים מלשון הרע וליצנות וכו', כך נזכה להרגיש יותר את מתיקות התורה וכלל עבודת השם, אך אם חלילה לא נשמרים מזה הרי זה כמו מי שאכל דבר מר ועדיין המרידות בפיו שלא יוכל להרגיש טעמה של מתיקות. וידוע מה שאמר בזה מרן הגראי"ל שטינמן זצ"ל: התורה היא הדבר הכי מתוק בעולם, אם אינך חש בכך, סימן שאתה כחולה שאכד לו חוש הטעם... תתפלל לבורא עולם ותעשה מאמץ לרפאות את עצמך על ידי שתדבק יותר בעבודת השם, וכך תזכה לחוש את הטעם האמיתי. וכן כתבו בספה"ק ("ספר המדות" למוד ע"ג) שמי שאין לו חשקות ללמוד, אל ידבר על שום אדם דבר רע.

ומעל הכל, תשקיע תפילה על זה, ובוודאי שתפילתך תתקבל, ותזכה להתענג על התורה קדושה.

למה הלימוד קשה

שאלה: לימדו אותי שבגלל שהשם אוהב אותנו הוא נתן לנו את התורה, אז למה הוא נתן לנו לימוד כל כך קשה, למה הוא לא נתן לנו משהו יותר קל ונחמד?

תשובה: מה דעתך שאקח ממך את מחברת ה"חידושי תורה" שלך ובמקומה אעניק לך מאה מחברות שחידש בחור אחר? בודאי לא תוותר על דבר שאתה עצמך עמלת עליו, כי דווקא בזכות העמל וההתגברות על הקשיים אתה חש כל כך מחובר אליו. זה דומה לתענוג שאתה חש בסיום מסלול קשה ומפרך, כאשר יכולת "לחסוך" אותו ולהגיע בדרך אחרת לסיום המסלול בצורה "קלה ונחמדה". כמה שיותר צריכים להשקיע על הדבר כך יותר מתענגים בהשגתו, וכך חשים יותר חיבור אמיתי אליו. זאת כמובן מלבד השכר ש"לפום צערא אגרא". יש אצלנו בכניסה ל"בית הכנסת" מכונת קפה, אתה שם שלושה שקלים ויוצא לך כוס קפה על המכונה רשום בצורה ברורה: "יש להקיש את רמת הסוכר לפני בחירת המשקה", אם אתה רוצה סוכר בקפה חובה להקיש "תוספת כפית סוכר" או "תוספת שתי כפיות סוכר", ואם רק תקיש "קפה" תקבל קפה בלי סוכר. ההודעה הזאת כתובה פעמיים בצורה ברורה ועם זאת רוב האנשים מקישים בטעות רק על ה"קפה", מברכים טועמים ועושים "פרצוף חמוץ", זה ממש לא נעים לשתות קפה בלי סוכר. אבל שמתני לב לתופעה מעניינת, אף אחד לא שופך מיד את הכוס, כל אחד מנסה להתאמץ לשתות בכל אופן, עד שבאיזה שהוא שלב שופכים את הכוס לכיור... ומדוע כל כך קשה לשפוך מיד את הכוס? הרי זה ממש לא נעים לשתות קפה בלי סוכר? אתה יודע מה התשובה? "שילמתי על זה, אז זה חשוב לי, קשה לי לזרוק את זה"... ללמוד, כך הוא בכל דבר כמה ששילמת אליו ככה נקשרת אליו. עד כמה

שאתה מתאמץ על דברי תורה, "משלם עליהם", ככה אתה מתחבר לתורה ולא מסוגל לעזוב אותה, אבל "מה שבא בקלות הולך בקלות", "חינם שווה חינם".

אשאל אותך עוד שאלה: מדוע באמת לא שמים לב האנשים לכיתוב על המכונה שיש לבחור את רמת הסוכר? התשובה לכך כי הרי יש בתוך בית הכנסת קפה בחינם, ומדוע בכל אופן בוחרים הרבה לשלם שלושה שקלים? כי אנחנו ב"דור האקספרס", התרגלנו שהכל מגיע מיד, אין סבלנות לחכות, ולכן רוצים גם קפה עכשיו ומיד, ודווקא לכן אנשים מפספסים את הכיתוב שמעל המכונה, פשוט כי אין סבלנות לקרוא...

ובאמת זו עבודת החיים, סבלנות סבלנות ועוד סבלנות ועוד יותר סבלנות, בכל התחומים ובפרט בעמלה של תורה, וכמו שאומר הרה"ק החידושי הרי"ם זצ"ל על הפסוק "מקשה תעשה המנורה" שדווקא מתוך ה"מקשה" – העמידה בקשיים וניסיונות, מתוך זה תיעשה המנורה הטהורה, כי רק על ידי מאמץ ועבודה בתוך הקשיים זוכים לתורה הקדושה הרמוזה במנורה הטהורה ("ספר הזכות" ליקוטים).

חשוב שתזכור שכל אדם נגזר עליו מכסה של צער וקשיים בעולם הזה, כי "אדם לעמל יולד", ואם מישו חושב "לחסוך" את הקשיים שבעמלה של תורה הוא יפגוש את הקשיים הללו במקום אחר, כך שעדיף לעמול על התורה, ולזכות לבחינה של הלוקח על עצמו עול תורה מעבירים ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ. וכפי שאני מרבה לספר על שני בחורי ישיבה, שבימי קום המדינה

כשהיה אז מחסור גדול במזון והיו עוד קשיים רבים בפרט בישיבות. תלמיד אחד פנה פעם לראש הישיבה ושאל: מתי סוף סוף נקבל את הלחם של היום? ענה לו ראש הישיבה: שבוע הבא ... זה היה המצב, ואחד הבחורים אמר יום אחד לחבר שלו: צר לי לבשר לך, אבל החלטתי לעזוב את הישיבה, מה לעשות, אני לא מחזיק מעמד ... לפחות אתגייס לאחת מקבוצות הלחימה. אמר לו החבר שלו: תשמע, אני רוצה רק לומר לך משהו, תדע לך ש"אדם לעמל יולד", לכולם קשה, אל תחשוב שבחוץ פחות קשה, כמה קושי שנגזר עליך ככה בדיוק תקבל, לא פחות ולא יותר! הבחור שמע את דברי חברו, אבל אמר לו: שמעתי אותך, תודה שאתה דואג לי, אבל אני כבר החלטתי, אז להתראות... עוברים כמה חודשים, והבחור ישיבה מקבל טלפון מבית חולים: שלום לך, יש כאן איזה בחור פצוע, הוא בקש שנקרא לך. הבחור – ישיבה מגיע לבית החולים, הוא רואה אדם שמלא בכויות ברוב חלקי גופו, והוא בקושי מזהה שזה החבר שלו לשעבר מספסל הלימודים בישיבה... החבר אומר לו: ידידי היקר, קראתי לך רק בשביל לומר לך שפשוט צדקת, ממש לא חסכתי קשיים, הנה הצטרפתי לקבוצת לחימה, אוכל באמת לא היה חסר לי, אבל התרחקתי מאד מלקיים מצוות. ליל שבת אחד ישבתי במקלט של המפקדה שלנו, זה היה כמה שעות אחרי שסיימו לצבוע את המקלט בצבע שמן, הדלקתי סיגריה ואיך שהוא האש נתפסה בצבע הטרי, המקלט עלה בלהבות, ואת ההמשך אתה רואה מול עיניך...

באחת משיחותיי בישיבת "וילקומיר" – פוניבז' אשדוד אמרתי לבחורים שכעת אשאל אותם שאלה ומי שייתן תשובה יקבל ממני מתנה, שאלתי אותם מה הפירוש של הפסוק אשר נאמר ביששכר (ויחי מט, טו) "וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו לסכול", מה ההיגיון שדווקא אדם הרואה שהמנוחה היא דבר טוב הוא בוחר לסכול? במהלך השיחה לא קיבלתי תשובה לשאלתי מלבד דברי רש"י על המקום, ואני הוספתי להם את ביאורו של מרן המשגיח רבי ירוחם ממיר זצ"ל, אך לאחר השיחה ניגש אלי אחד התלמידים עם תשובה מתוקה מדבש, וכך הוא אמר: יששכר ראה שהמנוחה היא דבר טוב אך הוא גם ידע שרק מי שלוקח על עצמו עול תורה זוכה שמעבירים ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ, כך ששווה להיות "ויט שכמו לסכול" עול תורה, בכדי לזכות במנוחה מטרדות אחרות.. אמרתי את החידוש הזה לכמה תלמידי חכמים וכולם הסכימו שזהו חידוש נפלא ואמתי!

מי שזקוק להרבה טיולים

שאלה: בבין הזמנים יצאתי לטייל ולהחליף כוחות בכדי להגיע ברוח חדשה וטובה לזמן הבא, אבל לצערי חזרתי מכל הטיולים האלה בלי כוחות חדשים, אולי אפילו להיפך, איך זה יתכן?

תשובה: אינני מכיר אותך אישית בצורה יסודית, לכן אתן לך תשובה שברוב המקרים היא מתאימה. באחת המשפחות התארגנו לטיול בפארק הסמוך לים, באמצע הטיול נגמר להם המים, ואחד הילדים התלונן שהוא

סובל מצמא, האבא חיפש נואשות אחד ברזייה של מים, אך הילד לא הבין מה כל כך מסובך, הרי אנו סמוכים לים ואפשר לקחת מים מהים? אך האבא הסביר לבנו: המים שבים מלוחים, וכשתשתה אותם לא רק שלא תירגע מצימאונך אלא אף הצמא ילך ויגבר. כי נכון שחיצונית כל המים נראים אותו דבר, הרי שבפנימיות הם ממש שני הפכים. באותה מידה לפעמים יוצאים לטיול בלי להקפיד על כללי הצניעות ושמירת העיניים, וכך חיצונית נהנים ומשתחררים. חיצונית הטיול הוא אותו טיול בכל מצב. אבל בפנימיות, הנשמה לא רק שלא קיבלה את הטיול שחיפשה, אלא אף נהייתה צמאה יותר לרוחניות... וככה אחרי הטיול חוזרים לבית המדרש, מנסים לפתוח ספר ולא מבינים למה עדיין מותשים, "כנראה לא טיילתי מספיק, צריך לצאת לטיול ארוך יותר"....

חשיבות ה"סדר יום"

שאלה: בטבעי קשה לי עם סדר יום קבוע, אני אוהב לגוון, פעם ללמוד כל היום ברציפות ואז לישון כמות שעות ופעם לעשות "משמר" ואז להשלים שינה ביום, יש בזה בעיה?

תשובה: חד משמעית! אין אפשרות להצליח באמת בעבודת השם בלי להשקיע על ה"סדר" – להיות מסודר גם בשאיפות וכו' וגם ובעיקר בל"לוח הזמנים". אי אפשר ללכת לישון "מתי שתחטפנו שינה" ולקום "מתי שתזרקנו המיטה"... ואי אפשר בבוקר "להחליט" מתוך שינה האם עכשיו אני יכול לקום או שאני צריך לישון עוד חצי שעה...

את הספקות האלה צריכים לפתור כבר לפני שהולכים לישון, לעשות חשבון ולהחליט מתי אני קם בבוקר, ולהתעקש על ההחלטה שלי גם אם בבוקר אני חש עייפות, ובפרט לאור העובדה שתמיד כשקמים חשים עייפות.

אי אפשר להיכנס לבית מדרש ו"נראה כבר מה אני אלמד", ככה בסוף לא לומדים כלום, מספק שמא עדיף ללמוד עכשיו משהו אחר... צריך לעשות חשבון ולהחליט מראש מה לומדים כשיש חברותא, ומה לומדים כשהחברותא מתעכב, מה עושים בסדרים עצמם ומה עושים בין הסדרים. רק מי שנכנס לבית המדרש עם רצון חזק ללמוד משהו מסוים הוא זה שיזכה לנצל את הזמן כמו שצריך.

איך אתחבר ללימוד המוסר

שאלה: כבר כמה שנים שאני יושב ב"סדר מוסר" ובכל תקופה אני פותח ספר אחר מספרי המוסר של הראשונים וקורא בו, אבל אני לא מרגיש חיבור ללימוד הזה, אולי כדאי שאלמד ספר שנכתב על ידי בני דורנו?

תשובה: עיקר העיקרים של לימוד המוסר הוא שיצא מזה תוצאה של התחזקות. וכמו שאמר אחד הצדיקים כי היות ש"מצוה גורדת מצוה" לכן ניתן לבדוק עד כמה המצוה נעשתה "כמו שצריך" לפי המצוה שנגדרת בעקבותיה... ואם אחרי שעשית מצוה יש לך יותר חשק לעשות מצוות נוספות סימן שאכן קיימת את המצוה כתיקונה. והדבר הזה נכון גם בלימוד

המוסר, שצריך ללמוד בספר שיביא אותך לתוצאות של חיזוק, שתקבל תובנות ועצות לחיזוק, וכן שתקבל חשק להשתנות ולהתעלות.

נכון שספרי המוסר הקדמונים כל מילה בהם היא "מילה של ראשונים" ובוודאי יש בזה קדושה מיוחדת, והמילים עצמם מסוגלות להשפיע חיזוק, אבל כבר הנחה רבי ישראל סלנטר זצ"ל שצריך ללמוד בבחינה של "שפתיים דולקות", לקרא כמה שורות ולחזור עליהם בנעימה, כי כך הדיבורים יחלחלו לליבו. אלא שלעניות דעתי מי שניסה תקופה ארוכה ללמוד בדרך הזאת והוא לא מתחבר לזה כדאי שלפחות ילמד איזה ספר הקרוב לליבו, ובדרך כלל דווקא ספרים שהתחברו בדורנו יכולים להיות יותר קרובים לליבנו, ואף שם ימצא עצות המתאימות לדורנו. ויבחר בספר שמרגיש אחרי הלימוד תוצאה של חיזוק, שיש יותר חשק להעלות, ולא שחלילה אחרי הלימוד הוא חש תסכול שמביא לייאוש ושיתוק הדעת. וכבר ראיתי שהאריך בזה מרן הגרי"ג אדלשטיין זצ"ל שכל אחד ילמד מוסר בספר שהוא מתחבר אליו אף אם הוא של בן דורנו.

עצה טובה להשקיע זמן נכבד ללימוד נושא מסוים ולא לעבור מהר לנושא אחר, כי זו עצת היצר לחפש כל כמה ימים נושא חדש, וכך לא מתחזקים באף עניין!

מומלץ מאוד לרשום לעצמו בפנקס מטלות לחיזוק ובהמשך לרשום עליהם מעכב איך התקדם וכו'.

הגיליון הבא יופץ בעז"ה לקראת חג הסוכות תשפ"ה

לעילוי נשמת

לעילוי נשמת

רבי יוסף

בן חנינה ז"ל

דויאב

ה"ה מרת **יעל דינה** ע"ה בת ר' **חיים בנימין** שיבלחט"א

נלב"ע א' דר"ח חשוון ל' תשרי תשפ"ד

ולעילוי נשמת

ה"ה מרת **אהובה ליבא** ע"ה בת ר' **משה יצחק** ז"ל

נלב"ע י"ב סיון תשפ"ה

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' **שרגא יהודה**

ב"ר **חיים יעקב** ז"ל

נלב"ע ו' תשרי תשס"ו

לרפואת כל חולי עם ישראל ובפרט

מאיר בן דינה

אליהו בן רחל

מזר חיה בת תמר לזרע של קיימא

לרפואה שלימה

לעילוי נשמת

ה"ה מרת **פייגא רבקה** ב"ר **יום טוב ליפא הלוי** ע"ה

נלב"ע י"ג אלול תשס"ב ולא הותירה אחריה זרע של קיימא

ה"ה מרת **מרים פייגא** ע"ה ב"ר **חנוך העניך** ע"ה

נלב"ע ט"ז אלול תשס"ד

הרה"ח ר' **יחזקאל** ב"ר **יום טוב ליפא הלוי** ז"ל

נלב"ע כ"א אלול תשנ"ה

הרה"ח ר' **יקותיאל דב** בן ר' **יחזקאל הלוי** ז"ל

נלב"ע כ"ב אלול תשפ"ב

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' **יוסף בלעדי** ז"ל

בן ר' **אברהם אלכסנדר** הלוי

ז"ל

נלב"ע כ"ח מנחם אב תשפ"ג

הגיליון מוקדש לעילוי נשמת

זקנתי אשר נזדככה ביסורים קשים ותמיד רק הודתה וברכה

ואף מילותיה האחרונות שאמרה היו "ברוך השם"

מרת **רחל צפורה פייגא** ע"ה בת הרב **בצלאל** ז"ל

נלב"ע ט"ו טבת תשפ"ה

להקדשה או הנצחה: 08-9743208